

Protestantse gemeente van Engwierum

versie juli 2020

Welkom

De Protestantse gemeente van Engwierum heet iedereen in ons dorp van harte welkom! Wij wensen dat iedereen een goede tijd in ons dorp heeft en hopen natuurlijk dat u ook voor onze kerkelijke gemeente belangstelling toont. Ook wanneer u buiten ons dorp verblijft, bent u vanzelfsprekend van harte welkom!

Organisatie

De Protestantse gemeente van Engwierum heeft een kerkenraad en wordt door vele vrijwilligers ondersteund. Er wordt van alles georganiseerd. Zo is er naast kerkgang op zondag bijv. ook regelmatig koffiedrinken na de dienst, er is een leeskring, een mogelijkheid tot gezellig samenzijn op een aantal middagen, een KinderKerk voor de jongsten en het jeugdwerk is sinds het vertrek van de dominee en de jeugdwerker opnieuw in ontwikkeling. Bloemen die op zondag in de kerk staan worden gebracht naar mensen in het dorp die bijv. ziek zijn, oud zijn, eenzaam zijn, maar ook bij bijzondere jubilea bijv. Wij willen graag lief en leed met elkaar delen.

De wijze waarop dit alles georganiseerd is en wie u waarvoor kunt aanspreken is allemaal te vinden op onze website www.kerkengwierum.nl

Vragen

Voor informatie en/of vragen kunt u contact opnemen met onze scriba via het emailadres: scriba.pkn.engwierum@gmail.com

Protestantse kerk Engwierum

De dorpskerk ligt aan de noordelijke flank van het dorp op een klein omheind kerkhof. De kerk behoort toe aan de kerkvoogdij van de Protestantse Gemeente van Engwierum, de toren aan de Stichting Monumentenbehoud Dongeradeel.

Geschiedenis:

De kerk behoorde, volgens een stuk uit 1333, aan de abdij van Dokkum. In de oorkonde uit 1374 erkent de abt van Dokkum de jurisdictie van de proost van Oudmunster over zes kapellen, waaronder Engwierum. De Beneficiaalboeken spreken voorts ook van de abt van Dokkum, over het dak en de glazen van de kerk. De abt had het recht van electie van de pastoor.

Bouwgeschiedenis:

De geheel gesloten toren, die in de begane grond is overwelfd, is naar men denkt vroeg in de 13e eeuw gebouwd en is later, wellicht in de 14e eeuw, verhoogd. De topgevels zijn in de 18e eeuw opnieuw opgetrokken. Het schip uit 1746 is blijkens rekeningen uit 1822 verbouwd ten behoeve van het orgel. In dat jaar zullen de kleine 20 ruitvensters aan de koorsluiting en op de orgelbalustrade aangebracht zijn.

De **kerk van Engwierum** is een in [1746](#) gebouwde [kerk](#) als vervanger van de oude middeleeuwse kerk, die omstreeks 1725 was afgebroken.

Nadat de oude kerk rond 1725 was afgebroken werd in 1746 een nieuwe kerk gebouwd door Lieuwe Jelles. De nieuwe kerk werd tegen de bestaande middeleeuwse toren, die was blijven staan, aangebouwd. De toren dateert uit de 13e eeuw. De kerk staat op een terp en wordt omringd door een kerkhof. Boven de ingang bevindt zich een stichtingssteen, met het opschrift:

*"De gunst van armen en van rijken
vertoonde nimmer zich so sterk
als in den bouw van deese kerk
door algemeene liefdeblijken
toen leidde Piebo Talmaas hand
den eersten steen van haare muuren
zij moet den roest des tijds verduuren
met Leeraars van gezond verstand
den 14 Juny 1746"*

Deze familie Talma heeft lange tijd banden met het kerkelijk leven in Engwierum gehad en heeft die nog, er is nog een Talma lid van de stichting "de Commune" .

De preekstoel

Uit 1746 dateert ook de door [Jurjen Stelmaker](#) uit [Dokkum](#) gemaakte preekstoel.

De preekstoel is versierd met symbolen: voor de hoop (anker), voorzichtigheid (slang), geloof (kruis), liefde (vlammend hart) en overwinning (lauwerkrans). Op de hoeken bevinden zich de vier symbolen van de evangelisten: Mattheüs (engel), Marcus (leeuw), Lucas (os) en Johannes (arend). De vorm, een vaas- of tulpmodel is uniek in Friesland.

Aan het ruggeschot vallen twee bazuinende engelen op. Het klankbord draagt een opengewerkt opzetstuk, met daarin de wapens van Hans Hendrik van Haersma (1707- 1757) en zijn tweede echtgenote Donea van Wijckel. Hans Hendrik was grietman van Oostdongeradeel van 1744 tot zijn dood.

Tekst en psalmborden

Tot het meubilair van de kerk behoren o.a. Tekst- en Psalmborden uit verschillende perioden. De twee tekstborden zijn vrij zeker ten geschenke aangeboden bij de bouw van de kerk in 1746, door Jan Gosling en Trijntje Minnes.

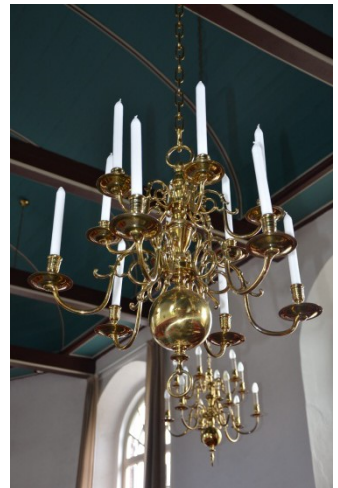
Hoge Bank

Men heeft alle reden om aan te nemen, dat deze banken voor het eerst zijn aangebracht in 1858 door een viertal families, die zichzelf een verhoogde zitplaats toedachten. Na de laatste restauratie zijn ze in gebruik genomen als kerkenraadsbank.

Verlichting

In 1963 wordt de kerkvoogdij door de commune elektrische verlichte kroonlampen aangeboden: dit aanbod wordt in dank aanvaard. In 1984 is er uit een nalatenschap van Ir. Talma uit Wassenaar een antieke koperen kaarsenkroon ontvangen, die zijn plaats heeft gekregen boven het gangpad in de kerk.

Het Orgel

Het Van Dam orgel dateert uit 1820. De orgelkast valt op door zijn vorm. Het heeft een 5-delig front, waarvan de lage middentoren zeer merkwaardig is.

Dit komt bij andere Van Dam orgels niet voor. Zeer bijzonder zijn de versieringen, met name de muziektrofeeën op de drie torens. Klassieke motieven als druiven, bladeren, bloemen, acanthusblad, vertellen ons dat we hebben te maken met de Empirestijl. De dorpsrechter, schoolmeester en organist Hans Blom maakten het volgende gedicht onder het orgelfront:

*Laat d'orgeltoon deez 'kerk doordringen
maar moogt des zangers lieflijk zingen
elk hart inwendig raken
Gods heil schept telkens nieuwe vreugd
dat ieder ziel mag zijn verheugd
en Jezus Liefde smaken.*

Het orgel is in februari 2014 uit de kerk gehaald voor restauratie. Op 28 februari 2015 zat alles weer op zijn plek en is het orgel weer in gebruik genomen. De uitvoerige restauratie is door de firma Bakker & Timmenga te Leeuwarden uitgevoerd. Bij de restauratie zijn de minder gelukkige ingrepen uit 1956 hersteld.

Het pijpwerk is weer een halve toon teruggeschoven en verlengd. Daardoor is de toonhoogte weer tot de originele hoogte teruggebracht. Voor het overige is alle pijpwerk schoongemaakt en waar nodig hersteld. Hierbij is de bijzondere ontdekking gedaan dat een groot deel van het pijpwerk niet door Van Dam is gemaakt, maar door Christian Müller. Dit pijpwerk komt uit het orgel van de Grote Kerk te Leeuwarden. In 1821 had Van Dam daar een mixtuur vervangen door een fluit 4'.

Het klavier is hersteld en de registerknoppen en opschriften zijn in Van Dam stijl gereconstrueerd.

Gebrandschilderde glazen

Deze glazen werden meestal geschonken door verschillende hoogwaardigheidsbekleders: Staten van Friesland, de stadhouder, Gedeputeerde Staten. Het was de gewoonte om bij nieuwbouw van een kerk een subsidie van de Staten beschikbaar te stellen voor het aanbrengen van gebrandschilderde glazen. We kunnen rustig aannemen dat er 6 gebrandschilderde glazen zijn geweest in de kerk. De versiering is als volgt: op twee naast elkaar geplaatste schilden is op het ene schild het wapen van Friesland afgebeeld, op het andere schild dat van de Friese stadhouder Willem Karel Hendrik Friso. De schilden zijn omgeven door ornamenten, waarboven een kroon geplaatst is. De wapens worden geflankeerd door zittende vrouwenfiguren.

In het noordelijke venster ziet men links "de Eendracht" met de pijlenbundel (de zeven provinciën) in de linkerarm, de staf met daarop de Vrijheidshoed in de rechterhand.

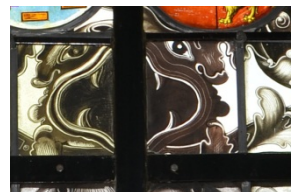
Rechts "de Macht" met een kolom, voorzien van het Friese wapen, vastgehouden met de linkerhand en rustende op de linker knie: de rechterhand houdt het zwaard omkneld.

In het zuidelijk venster worden dezelfde wapens links ingesloten door de geblinddoekte "Gerechtigheid" met de weegschaal in de rechter, het zwaard in de linkerhand,

en rechts door de "Voorzichtigheid", die zich in de met de linkerhand opgeheven spiegel spiegelt, terwijl zij met de andere hand een drietal slangen omkneld houdt.

De Ornamenten zijn in beide vensters ongeveer gelijk: in het zuidelijke venster echter zijn deze zo onder de schilden geplaatst, dat zij de kop van een zeemonster vormen.

Herinnering aan Frieslands strijd tegen het zeewater?

In de cartouche, geplaatst in de onderste vakken van beide vensters, leest men de woorden: *"De Edele Mogende Staten van Frieslandt Anno 1746"*. Deze gehele voorstelling wordt a.h.w. bekroond door zwevende engelen met een in de wind fladderend kleed over de schouder, terwijl hun handen een bladeren kroon omvat. *Vervaardigers Ypa Staak Fecit en Jurjen Staak Fecit.*

Grafzerken

De aanwezige grafzerken in de kerk zijn bij een kleine restauratie in 1958 herschikt in het gangpad. Ze lagen onder een houten vloer en er is geprobeerd de aangebrachte teksten te ontcijferen. Een aantal grafzerken zijn nog uit de oude kerk. De opschriften vindt u uitgebreid verderop in dit boekje. Buiten de kerk, op een liggende steen van Wietse Albert van Bruggen, staat te lezen:

*"O mensch, haast daalt Uw stof in 't graf terneer
Zal dan Uw ziel ook leven bij den Heer?"*

De Commune

De stichting "De Commune" te Engwierum, is een unicum in Nederland. Deze stichting werd in 1797 opgericht. In 1795 werd mede door de Franse overheersers een extra belasting geheven op kerkelijke goederen. Misschien mede uit wraak op de protestanten die de roomse moederkerk hadden verlaten. Toen zij in 1797 eenzelfde maatregel wilden nemen, hebben 10 ingezetenen van Engwierum voor eigen rekening het kerkelijk land gekocht. In het oprichtingsboek staat: *"Boek der anotatiën van 6 pondematen land gekogt om te dienen tot godsdienstige einden voor den dorpe Engwierum 1797"*.

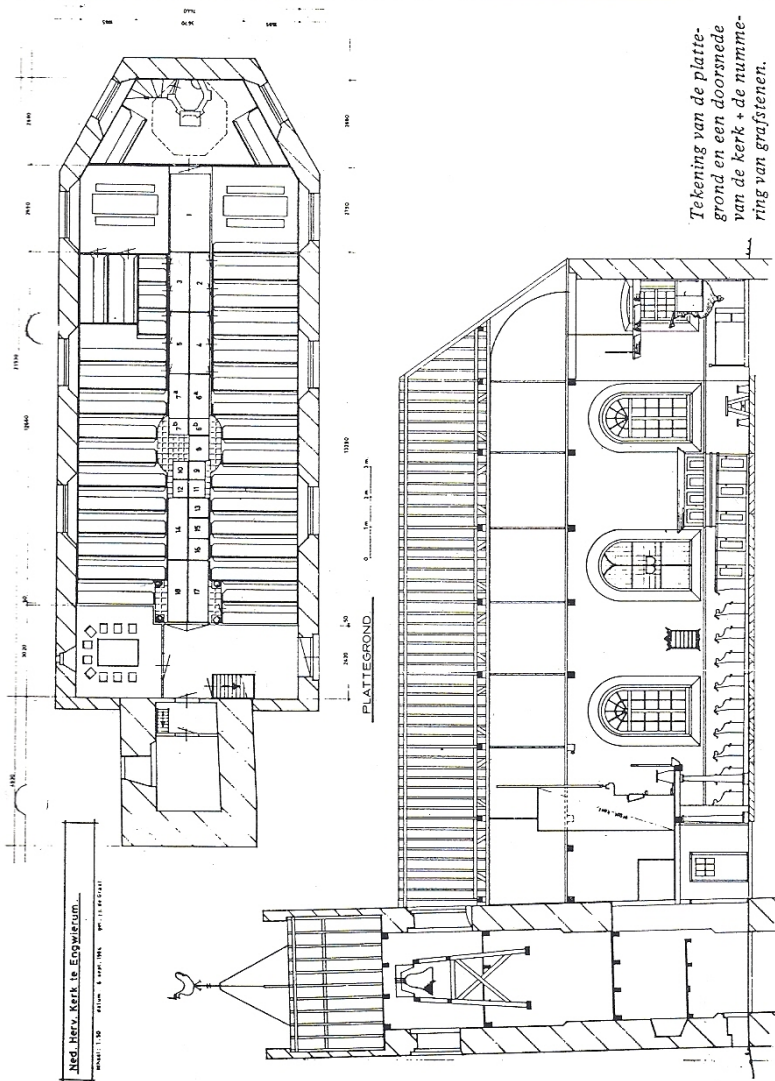

Door de jaren heen hebben de communeleden heel wat bijgedragen aan de Hervormde kerk van Engwierum (nu dorpskerk, PKN). Hiervoor verwijzen wij u naar de brief verderop in dit boekje van dhr. J. Beintema. Eenmaal per jaar komen de communeleden, het gaat steeds van vader op zoon, bij elkaar in Friesland.

De aanwezige grafzerken in de kerk lagen tot aan de kleine restauratie van 1958 schots en scheef onder de houten vloer van het gangpad verborgen. Ze zijn toen op een zandbed herschikt. Er is geprobeerd de daarop aangebrachte teksten, die hierna volgen, te ontcijferen en vast te stellen: de nummering is gelijk aan die op de plattegrond, een twaalfstal zijn nog uit de tijd van de oudere kerk.

Tekening van de plattegrond en een doorsnede van de kerk * de nummering van grafstenen.

Nr.1 Randschrift : "Anno 1750 den 15 Septemb stierf de Eerbare Reynouw Dirks Talsma in leven de Huisvrouw van Douwe Jans Siaerda oudt zijnde omtrent 68 Jaaren en legdt alhier onder deesen steen begraven".

Onder een soort tempel met op het dak aan de ene kant een doodskop en aan de andere kant een Zandloper waarop ook wapens zijn afgebeeld, die in de Franse tijd beroofd zijn van de tekens, staat gebeiteld:

De Eersme Douwe Sjaerda in Director in 't maken van de Dockumer Nieuwe Zijlen bij Engwierum en naderhand Sylphester op de zelve. Stierf den 12 September 1753 oud 68 Jaar en 6 weken".

"Op den 15 aug 1782 overleed de Eerszame Durk Sjaerda in leven Commies Collecteur der Convoyen en licenten Wegens Collum, op de Nieuwe Zijlen en zijn Vaders Succesor in 't Sylphesterampt oud 70 Jaaren rusten onder deze Zark".

"Jan Sjaerda S;S;M; Candid en conrector der Latijnse School te Dockum overleed den 27 September 1705 oud 69 Jaaren en rust ook met zijn Ouders en Oudste Broeder onder dese Zark".

Verklaring; De dubbele punten achter de hoofdletters betekenen; afkorting S: SARCO S: SANCTI M: MINISTERI CANDID=CANDIDAAT tot de Heilige Dienst.

Op de 4 hoeken de 4 koppen, die 4 levensfasen uitbeelden: jeugd, volwassenheid, ouderdom en de laatste is een doodskop.

Een Sylphester is iemand die een waterschap of syl (sluis) beheert en toeziet op naleving der wetten.

Een Commies Collect der Convoyen en Licenten is een grenswachter, die de gelden voor begeleiding van schepen en voor het geven van vergunningen (in- en uitvoer) bij elkaar verzamelt. Successor=opvolger.

Grafzerk No. 2 Randschrift:

"Anno 1631

Den 11 January Sterf Deerbare Rinske Johannis Dr. Eerst huisfrou van Jacob Eerts en daerna van Piter Janssen out 36 jaer hier begraven".

Grafzerk No.3 Randschrift:

"Ao 1625 den 7 Juli Sterf d'Eersamen Jacob Eerts Boersma out 35 jaer, leyt alhier begraven".

Verklaring:

De No. 2 en 3 betreffen een boer en boerin van Boersma of Boersma Sathe nu Dodingawei no. 40, bewoond door J. Wilman.

Grafzerk No. 4

"Anno 1658 den 24 January sterf die eerbare Tryntje Dircks Dr. Eerste huisvrouw van Lieuwe Donia en daarna van Barnardus Kingma out in haar 40 jaer en leit alhier begraven".

Grafzerk No. 6 a:

"Ao 1784 den 18 Maart is overleden den Eersamen Jan Klazes, in leven Huisman onder Engwierum, oud 57 Jaren en leit alhier begraven,

*O, mensch wat baart de zond 'al niet
is 't beste leven maar verdriet,
Wat sal 't gebreklijk dan wel zijn
voor een, die leeft in smert en pijn.
Kort na mijn dogter was gerust
Wierd ook mijn levens Vleur geblust
Dat ruim zes Jaren is geleen
Nu leg ik hier bij haar beneen".*

Grafzerk No. 6 b:

*"Anno 1683 den 30 Januarius is.....
gerust den Eersamen en seer discrete A.....Hillis
in leeven geweest Dyake in de kerck in den Dorpe Engwierum, out
in zijn 56 ste jaer ende leit alhier begraven".*

Grafzerk No. 7 a:

"Ao 12 November is overleden de eerbare jonge dogter Aaltje Jans oud 17 Jaaren en leit alhier begraven".

*Hoe snel loopt niet ons levensglans,
ik, die nog Jong van Jaren was,
hoe Sterk, hoe Eel ik mij bevond.
Straks trof mij Vel de roode hond,
en sneed den draad mijns levens af,
dat ik moest paren bij het graf?
O mensch leer sterven voor Uw dood,
bereid Uw dag, die stap is groot".*

Grafzerk No. 7 b:

"Anno 1700 den 19 Febr. Is in den here gerust den Eerbaren en de Deughtsamen Ietske Teerds, die eerste huisvrouw van de Eersamen

Aabe Hyllis en de daernae van de Eersame Jan Gerrits out 70 Jaar en leit alhier begraven”.

Verklaring:

De no's 6a,6b,7a en 7b waren bewoners van “Ny Terlune”. Nu Bûtendykswei no. 23 en bewoond door de fam. Steeghs.

Grafzerk No. 8:

”Anno 1833 de 22 January sterf de Eerbare Trijntje Jelles dr. De Huisvrouw van Heyn Foekesz. En Leyt Heyer begraven”.

Grafzerk No. 9:

”Anno.....10 April is gestorven de Eersame.....Piters dochter leyt hier begraven”.

Grafzerk No. 13:

”Ao 1688 den 16 Juni sterf die Eerbare Trijntje Pijlers eerste huisvrouw van Jan Janssen Doenia en daarna van Lieuwe Fockes omtrent..... jaren en leyt alhier begraven”.

Grafzerk No. 14:

”1797 den October is Overleden de Eersame Sytse Claases Oud ruim 80 Jaaren en leit alhier begraven”.
(met onleesbaar randschrift)

Grafzerk No. 16:

”Ao 1647 den 4 Maius sterf den Eersamen Lieuwe Fockes Doenia, Rechter en Ontvanger tot Engwierum, out 56 jaeren en leit heir begraven”.

Verklaring:

No's 13, 14 en 16 waren bewoners van “Donia State”. Tsjerkepaed no.6, nu bewoond door Karin Couwenbergh.

Grafzerk No. 17:

Randschrift?;

”Anno 1720 den 11 Junius is in den Heere gerust den Eersame en de seer discrete Yede Rinses, in zijn lieve Huisman, onder kloekslag van Engwierum, oud in zijn 56 ste Jaar ende leit alhier begraven, ende Verwachtende uit genade ten salige opstandinge in Christo Jesu. Al leit mijn flees in't graf en rot Ick weet, het zal verrijzen En hoop te komen bij sijne Godt om Eeuwig hem te prijzen”.

Verklaring: No. 17 was bewoner van "Wiarda Sathe". Fjellingstreed no. 10.

Grafzerk No. 18:

"In 1788 Den 25 Nov. 's Avonds om 10 Uur is overleden de Eerbare Sieuke Douwes in den Ouderdom van 22 Jaren en 7 dagen en leit alhier begraven.

*Ik was een maagd in 't bloejen van mijn Jaren,
behaagde 't God niet langer mij te Sparen,
maar Zeer Spoedig mijn leven af te snijden.
Ja Zeer onverwacht moest ik dit lijden,
Want voor vier dagen was ik gezond en wel,
derhalven kwam de bittre dood Zeer Snel,
van mijn Ouders en van mijn Vrinden,
en voorts van alle welbekenden,
moest ik als in een Oogenblik,
Geven mijnen laatsten Snik".*

Opmerking:

Zoals ook het bovenstaande grafgedicht eindigen meer teksten en gedichten op de grafstenen met een komma (,). Ook het gedicht op het orgel doet dit. Het gebeurt te vaak, dan dat het een "slip of the pen" zou zijn. Zou men te kennen willen geven, dat het niet afgelopen is met ons aardse leven?.

Buiten de kerk op een liggende steen van Wietse Albert van Bruggen staat te lezen:

*"O mensch, haast daalt Uw stof in 't graf terneer
Zal dan Uw ziel ook leven bij den Heer?"*

Verklaring:

No. 18 was bewoonster van boerderij "Op e Dyk", nu Bûtendykswei no. 20 in gebruik door fam. Stuursma

DE COMMUNE TE ENGWIERUM (1996)

Jan Beintema

Bij het horen van het woord 'commune' wordt vaak gedacht aan samenwoning van een aantal mensen. Deze commune bestaat uit 8 heren in de leeftijd van 40 tot 70 jaar, variërend in het beroep van medisch specialist tot boer (agrariër). In 1795 had de Franse overheerser al een extra heffing gelegd op de kerkelijke goederen, misschien wel om het protestantse noorden te straffen voor het verlaten van de moederkerk in Rome. Toen in 1797 weer eenzelfde maatregel werd afgekondigd, waren er 10 ingezetenen die f 1000,- bijeen brachten en 6 pondemaat land van de kerk kochten. Dit waren:

	gld.
Jacobus Nicolaas Talma Ziema	125
Tjalling Minzes	125
Klaas Minnes	50
Baukjen Tomas, wed. Douwe Klazes	100
Tomas Doedes	100
Bote Tjeerds	100
Melle Roelofs	100
Geert Jans	100
Jan Minnes	100
Anthony Jans Siccama	100

Voor die f 1000,- kochten ze 5 pondemaat land aan de noordkant van Engwierum, nu nog genoemd 'het Allemantsje' wegens verhuur als volkstuintjes, en 1 pondemaat op De Terp, tegenwoordig pastorietaan. De eerste jaren werd het aangekochte land in eigen beheer gebruikt. Er werden 2 leden aangewezen die het land bebouwden. De geteelde gewassen werden per opbod verkocht. De openbare verkoping werd met de trommelslager in Kollum en Dokkum aangekondigd. De opbrengsten van het land werden de eerste jaren gebruikt om de gestorte f 1000,- en de rente af te betalen. Een opmerkelijke aantekening in het Communeboek is wel dat er in 1812 koolzaad werd geteeld dat f 500,- opbracht en de kosten waren f 220,-. De netto opbrengst van f 280,- was $\frac{3}{4}$ van de prijs van het aangekochte land. Door de aankoop van het land, dat behoorde tot de Pastoralia van de kerk (wat wil zeggen dat de opbrengsten voor de pastorie [=dominee] waren), kon de commune in 1814 ds. Florison, die een inkomstenbron miste, het achterstallige tractement uitbetalen.

In 1823 stelden 6 communeleden elk f 275,- beschikbaar om een nieuw orgel aan de kerk te schenken. Een bedrag van f 1675,- werd uitgeleend aan de commune tegen 3% per jaar. Hiermee kon de commune in 1823 een door de Gebr. Van Dam te Leeuwarden gebouwd orgel aan de kerk aanbieden. Het was vaak gebruik dat de commune geld leende van haar leden om land te kopen of voor andere grote uitgaven. Kon er niet aan de verplichting van rente en aflossing worden voldaan, dan werd er land verkocht.

Tot 1833 waren de kerken van Ee en Engwierum gecombineerd. De dominee woonde in Ee. In datzelfde jaar werd besloten tot splitsing van beide gemeenten. De commune schonk het pondemaat op de terp aan de kerk om er een nieuwe pastorie op te bouwen. In 1835 werd er nog een perceeltje land bij gekocht en in bruikleen aan de pastorietaan toegevoegd.

In 1865 wordt deze grond aan de pastorie geschonken met de volgende toelichting: Daar de betrekking van Herder en Leeraar deezer Gemeente bij eventuele vacatures er meer begeerlijk en aannemelijk door zoude worden en de opoffering der Commune er uit de aard deezer zaak weinig door zoude veranderen. Dat deze gift in goede aarde viel, kan men lezen in de aantekening van 1865. Na deze vergadering werden de communeleden toegesproken door kerkvoogdmeester H.G. Veldman. Deze redevoering is in het communeboek opgetekend en beslaat 6 bladzijden.

In de vorige eeuw was er vooral tijdens droge zomers gebrek aan water.

In 1869 is er in opdracht van de commune een grote regenwaterbak bij de kerk aangelegd, waarin het regenwater van de kerk werd opgevangen. Tegen een kleine vergoeding stond die ten dienste van de dorpsbewoners. Dit heeft geduurd tot 1944 toen in Engwierum waterleiding werd aangelegd. Het pomphokje werd "de grutte bak" genoemd en stond op de hoek van De Buorren en It Lykpaad, dat toen alleen gebruikt kon worden voor fiets en benenwagen. "De grutte bak" was de vaste vergaderplaats van de Engwierumer jeugd. Hier werden de nieuwtjes uitgewisseld en de belevenissen van het weekend besproken. De oude "grutte bak" heeft, evenals de oude woningen aan De Buorren en It Lykpaad, de slopershamer niet overleefd. Op initiatief van Dorpsbelang Engwierum is op de oude plaats een reconstructie van "de grutte bak" gebouwd, maar door de grote ruimte waarin hij is geplaatst, valt hij niet op en is meer een sta-in-de-weg of dorpsurinoir dan een gebouwtje met traditie.

In de commune-aantekeningen van 1871 werd gesproken over de wenselijkheid om een catechisatiegebouw te stichten. Dit kon echter wegens te hoge kosten niet doorgaan. Wel werd besloten jaarlijks f 50,- te geven voor de lessen in de Bijbelse leer en geschiedenis. De bezittingen van de commune bestonden uit land, dat verhuurd werd. Waren de opbrengsten van het land goed dan bracht het een goede huur op. Zo niet, dan waren de inkomsten klein, wat inhield dat er weinig aan de kerk gedaan kon worden.

In 1880 hadden de huurders een slechte oogst en kregen ze 25% van de pachtprijs terug. In die jaren bestond de bijdrage van de commune aan de kerk meestal uit een tegemoetkoming in de kosten van onderhoud. In de aantekeningen van 1906 lezen we dat de commune een batig saldo had van f 13,10. Datzelfde jaar was een verzoek binnengekomen voor een bijdrage in de aanschaf van 2 kachels, één voor de kerk en één voor het catechisatie-lokaal, samen voor f 225,-. Eén van de leden was bereid f 250,- aan de commune te lenen. Dat de commune de kerk ook in andere dingen bijstond, blijkt uit de aantekeningen van 1927 toen er 2 urinoirs bij het Hervormd lokaal werden geplaatst.

In de tweede wereldoorlog was de klok uit de toren door de Duitse bezetters in beslag genomen en afgevoerd als grondstof voor de wapenindustrie. In 1947 stelde de commune f 1400,- beschikbaar voor een nieuwe klok, ook al omdat de oude klok uit 1870 door giften van communeleden was geplaatst.

In 1961 werd een gedeelte van het comuneland verkocht aan de gemeente Oostdongeradeel voor de bouw van een chr. basisschool. Voor de commune was er toen weer extra geld vrij en daarvan zijn in 1963 koperen lichtkronen aan de kerk geschonken.

Na de oprichting van de commune werd er ieder jaar vergaderd. Eerst in het café te Engwierum, dat stond op de hoek van Dodingawei / Bakkersreed. De caféhouder van toen was Sjolle Marcus. Later, toen de familie Meirink lid werd van de commune, werd er vergaderd op Dokkumer Nieuwe Zijlen. Dit pand had voor de commune een zekere historie omdat er één van de oprichters had gewoond, nl. Anthony Jans Siccama, in leven schoolmeester en dorpsrechter te Engwierum en op Dokkumer Nieuwe Zijlen hoofd van de douane, die in dit pand gevestigd was. In de 70-er jaren begon ook de barcultuur in het noorden door te dringen, wat de commune haar vertrouwde vergaderplek kostte. Na enkele jaren van verschillende locaties werd in 1976 een vaste vergaderplek gevonden in paviljoen Toxopeus te Oostmahorn.

De animo onder de bevolking van Engwierum voor het huren van een volkstuin liep terug, zodat, toen er behoefte was aan bouwkavels in de particuliere sector, een gedeelte van het communeland is verkocht. Gezien de historie was het voor de communeleden een moeilijke beslissing om het land te verkopen, maar de doorslag gaf toch dat er zich 2 gezinnen in Engwierum vestigden. Door de verkoop van het land kwam de commune wat ruimer in de financiële middelen. Er kon meer geld worden besteed aan onderhoud van het kerkgebouw. Dat de commune door de kerkvoogden van de Hervormde kerk ook wel de 'suikeroom' wordt genoemd, is zeker op zijn plaats.

De laatste 20 jaar is voor f 80.000,- besteed aan het instandhouden van het kerkgebouw. Van de 10 oprichters van de commune zijn er nog 8 afstammelingen over. Het lidmaatschap gaat van vader op oudste zoon of man van oudste dochter, een enkele keer, maar dan wel met toestemming van de andere leden, naar een neef. Eén familie is sinds de oprichting dezelfde gebleven. Was Jacobus Nicolaas Talma Ziemma één van de oprichters, P.Talma is nu nog lid van de commune. Dit mag in een tijdsbestek van 200 jaar wel een bijzonderheid worden genoemd. Jammer genoeg zijn er door de jaren heen 2 staken afgevallen. Het zijn de na 1847 niet meer in de boeken voorkomende stam van Klaas Minnes Landstra. Het laatst is het communeboek getekend door Klaas Luitsen Landstra. En sinds 1899 is de staak Doornbos verdwenen. Dezen stamden af van de mede-oprichter Anthony Jans Siccama. Het laatst is het communeboek getekend door K.K. Doornbos en daarvoor door Anthony K. Doornbos, die zich ook wel Siccama Doornbos noemde. De commune vergadert ieder jaar op de eerste zaterdag in mei en deze vergadering wordt door de leden trouw bezocht. Door vererving van het lidmaatschap wonen ze door het gehele land, maar door het unieke van de commune hebben ze er graag een lange reis voor over om deze in stand te houden. Na de zakelijke agenda van de vergadering wordt deze besloten met een maaltijd met de traditionele gebakken paling. Begin mei hoopt de commune haar 200-jarig bestaan te vieren en zal voor het eerst in haar bestaan naar buiten treden. Er zal een receptie voor genodigden worden gehouden en voor het eerst zullen de leden vergezeld worden door hun dames. De commune wil in één keer afrekenen met haar bijnaam: de ielfretters...

Informatie over het functioneren van de Protestantse gemeente in Engwierum

- Via Geandewei, het kerkblad
- Via nieuwsbrieven van de Protestantse Gemeente te Engwierum in het dorpskrantje
- Via de website www.kerkengwierum.nl
- Bijzondere activiteiten worden ook vermeld in het dorpskrantje wat maandelijks verschijnt en/of staan op de dorpsagenda vermeld op de dorpswebsite: www.dorp-engwierum.nl.

Iedereen is welkom op zondag in de dorpskerk. De kerkdienst begint veelal om 9.30 uur.

De Protestantse gemeente van Engwierum wil graag midden in de dorpsgemeente staan door bijv. activiteiten aan te bieden en lief en leed met elkaar te delen door bloemen te bezorgen en elkaar te bezoeken.
Elkaar ontmoeten!

Wees welkom!